

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átveve:	
Egész évre	16 kor. — fill.
Negyedévre	4 „ — „
Helyben házhoz hordva:	
Egész évre	20 kor. — fill.
Negyedévre	5 „ — „
Vidékre postán szállítva:	
Egész évre	24 kor. — fill.
Negyedévre	6 „ — „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfőn és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Apáczai u. 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszatérítésére vagy megőrzésére nem vállal kötelességet.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fill.

NAGYVÁRAD, június 21.

A zászló becsületéért.

Apponyi Albert gróf válaszol Tisza István grófnak.

Volt u. i. a biharmegyei szabadelvű párt elnökének beszédében egy pont, a mely legjobban kihívta a jó izlésű ember kritikáját: az a rész, a mely a volt nemzeti párttal foglalkozott. A gróf ur úgy beszélt Apponyiról, Horánszkyról és társaikról, mintha ők meghódítottak volna a régi szabadelvű pártbeli »prononszirt« miniszterek előtt, mintha megadták volna magukat kegyelemre. Ez a valóságnak — hogy is mondjuk csak — olyan ferde világitásba helyezése, a melyet nem lehetett egyszerűenszó nélkül hagyni és a válasz meg is érkezett a *Budapesti Hírlap* vezércikkében a leghivatottabb férfi: Apponyi Albert gróf tollából.

Igazi gyönyörűséggel olvastuk ezt a cikket. A megbántott, de a maga igazát mélyen érző és önérettel védő férfias jellem tükröződik vissza minden sorából. Minden szava mélyen hat s olvasásukra ismét eszünkbe jut a régi parlamenti harcok rettegett és csodált vezére. Védelmére kél annak a zászlónak, a mely alatt küzdött évtizedeken át, a melyet nem vont be a fuzió alkalmával sem és a melyet most nem állott saját fegyvertársa az egész ország előtt megaláznia.

Apponyi Albert gróf ezzel a cikkel elérte a célját: az ország tudni fogja, a két vezér közül melyik védi az igazságot.

Apponyi Albert gróf cikkét az alábbiakban egész terjedelmében közöljük:

Midőn komoly veszedelem fenyeget olyan célokat, melyeket komoly férfiak érett megfontolás után és Tisza Istvánnak egy régibb nyilatkozatát idézve, »nem csekély erkölcsi áldozat árán« maguk elé tűztek, akkor e veszedelmek elhárításáról megjelenésük első pillanatában gondoskodni kötelesség.

Ily kötelességet vélek teljesíteni, midőn távol minden animozitástól, de leplezetlen nyíltsággal föltárom azt a kínos benyomást, melyet Tisza István gróf képviselőtársam nagyváradi beszédének egy része a volt nemzeti párt köreiben tett.

Nem vonatkozhatik ez a konfeszzióális béke érdekében elmondott igen szép kijelentésekre, melyektől — gondolom — egyikünk sem tagadja meg sem elismerését, sem hozzájárulását; de vonatkozik a beszéd bevezető részeire, melyek véleményem szerint szükségtelen részletezéssel tárják föl nagyon tisztelt szónok egyéni érzelmeit a közelmúlt ama harcaira nézve, melyeknek keserűségét közös egyetértéssel kiküszöbölni akartuk; és vonatkozik a beszéd ama részeire, a melyek a volt nemzeti párt belépését a szabadelvű pártba olyan színben tüntetik föl, mely ellenkezik egész gondolkodásunkkal és önérettünkkel.

Ha az én igen tisztelt barátom nem elégzik meg annak föltétlenül jogosult hangsúlyozásával, hogy multját meg nem tagadja, hanem szükségesnek látja részletezni, hogy azokra a küzdelmekre örökké büszke lesz, melyeket a Bánffy-kormány föntartása érdekében vívott; ha megújult élességgel fejti ki elitélő álláspontját az ellenzék akkori harczmodorával szemben és ha különös elégtétellel tekint vissza arra, hogy e küzdelemben az intranzigens harcznak hiva volt; ha sajnálkozik a fölötte, hogy a házszabályok szigorítása a tőle kívánt mértékben nem sikerült; ha jónak látja a volt kormány tagjait »prononszirt« és kevésbbé prononszirt miniszterekre osztályozni és ha ezzel kapcsolatosan a prononszirt miniszterek megtartásával mint az ő árnyalata, vagy talán az egész szabadelvű párt erkölcsi diadalával dicsekszik: akkor minket, kik abban az időben az ellenzéken voltunk, nemcsak följogosít arra, de önmagunkkal szemben egyenesen kötelességünké teszi,

hogy mi viszont ismételjük, mennyire soha el nem muló érdemünknek tartjuk a Bánffy-kormány megbuktatását erőszakos eszközökkel, mert az alkotmányos jogok eltiprása normális fegyverek hatályos használatát lehetetlenné tette; akkor nekünk is meg kell ujtanunk a benső elégtétel érzésének kifejezését a fölötte, hogy szívós ellentállásunknak sikerült a házszabályok szigorítása czimén a vitatkozási szabadságot veszélyeztető intézkedéseket szűk korlátok közé szorítani; és akkor, elfogadván a prononszirt és nem prononszirt miniszterek kategóriáit, mi is erkölcsi győzelemként hirdetjük az első kategóriához legkétségtelenebbül tartozó egyik-másik volt miniszternek kimaradását.

Az egyik kijelentés logikai kényszerűséggel maga után vonja a másikat. Mert a mily önérettel tekint vissza saját multjára Tisza István gróf tisztelt képviselőtársam: ugyanannyi önérettel nézhetjük mi a magunkét; a mennyire kerülni akarja a tisztelt barátom még látszatát is annak, mintha e multból valamit takargatna: ép oly gonddal kell magunkat is megőriznünk hasonló látszattól. Ha tehát ő szükségesnek látja ezt az önérettet a közelmúlt eseményeire való részletezett alkalmazással kifejtteni, ugy hasonló szükség áll elő ránk nézve is: mert különben megbillen közöttünk az erkölcsi egyensúly, melynek föntartása az együttműködésnek egyik mellőzhetetlen föltétele.

Épp oly kevésbé szabad észrevételül hagynom a szabadelvű pártba történt belépésünknek azt az előadását, melyet a tisztelt szónoktól hallottunk. Előadása azt a különben jogos törekvést, hogy a régi szabadelvű párt zászlaját méltósága minden csökkenésétől megóvja, odáig viszi, hogy — bizonyára akaratlanul — a miénknek méltóságát érinti. Azt mondja az én barátom, hogy föltétel nélkül csatlakoztunk a szabadelvű párt programjához, mely — szerinte — ma is minden tekintetben azonos volna a szabadelvű párt politikai multjával, azzal a multtal, a mely ellen annyi éven át küzdöttünk. E szerint belépésünk magyarán mondva, az egyszerű meghódolás jellegével bírt volna. E fölfogás ellen tiltakozunk mi, de tiltakoznak a tények is; mi

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Lynch uram, a biró.

Ford. Idem.

Mintán több hónapot Riverissában, az ausztráliai bozótvidéken töltöttem, mely kitűnő vadászterületekkel bővelkedik, vissza tértem Sidneybe.

Nyárutója volt. Hogy a nappal uralkodó forróságot elkerüljem, az éjjeli postakocsival utaztam a »Kék kegyeken« át a partvidék irányában.

Mikor utrakeltünk, már beállott az éj. A csillagok miriádjai mint egy sziporkázó raj vette körül a déli keresztcsillagot s a tejut szalagját, mintha udvari kíséretét képeznék nekik.

A hat ló által vont ugynevezett »coach« nyikorogva gördült tova a faszorban: világító lámpásaink erős fénysávokat vetettek a sűrű barázdákkal szagatott csupasz sziklára, az ut két szélén szórványosan emelkedő fákra. A kocsis mellett, a bakon foglalva helyet, szemeim körös-körül az álomba merült nagy természet képeim révedeztek, melyet az uti lámpák cikázó fénye és a terhes utazó kocsis zakatolása mintha nyugalmából riasztott volna fel; de mely a mi tovahaladásunk után megint álomba szenderült.

Billy, a kocsis, igen szófukar ember volt. Alig morgott valamit, midőn hozzája a magasba felmászott; keztyűbe bujtatott s óriási nagyoknak látszó kezei a vágató hat paripa gyepelőjét tartották, szemei a komor sötét éjszaka homályát kémlelték, mialatt ajkai valami régi angol népdalt füttyörészték halkan.

A sötét éjben, mely reánk borult, ünnepi csend és nyugalom uralkodott, melynek bizonyos nyomasztó, leverő hatása volt kedélyemre. Olyan kicsiny, elenyésző csekély pontnak éreztem magamat ebben az ünnepelesen komor éjszakában.

A lovak lassankint felhagytak a vágatással. Az ut nagyon meredekké vált. Szegény izzadt párak már csak lépésben haladhattak és prüszkölve, szuszogva vontatták tefe a nehézszeret a hegyi uton.

Egyszer csak egy sziklafal mögül előbújt a sápadt ausztráliai hold képe. Szinte ijesztően nagy ez a holdvilág ebben a világrészben, erős villogó fényt áraszt a szundikáló földre. Utunk számtalan kanyarulatban tekergett fel a hegy gerince-csucsáig. Körülöttünk körös-körül csupa sziklafalak csenevész apró bozóttal, bokorral benőve. Fának, víznek hire hamva sincs. A nyomasztó csendet nem veri fel semmiféle hang. Még Billy is abba hagyja a füttyülést. Csupán a kerek zörgése, a szekér nyikorgása és a lovak patáinak dobogása hallatszott a köves uton.

Most szekerünk az egyik fordulónál hirtelen megáll. A csodálkozás és meglepetés felkiáltása szalad ki ajkamon. Felértünk a hegytetőre és szemeim belemertültek az átláthatatlan, misztikus kaoszba, mely a hold világos fényében tündöklő kopasz sziklák tetejéről kínálkozott az utas embernek.

Pár méternyre fölünk, épen a szélén a tátongó mélységnek állott egy hatalmas faóriás, melynek törzse végig volt hasadva. Nekünk ugy tetszett, hogy a villám sujtotta.

A lovak megálltak. A kocsis ajtai felnyitottak s a bennülők kiszállottak és az óriás fa felé lépkedtek.

— Van elég kő nálatok? — Kiáltott le a bakról Billy az utasokhoz.

— Van. All right! — S ujra csendes lett minden. Billy kérdőleg meresztette rám szemeit, mintha mondaná:

— Hát te nem akarsz leszállni? Nincsen köved?

— Minek? Mit csináljak én odalent? Mirevaló a kő nekem?

A kocsis csodálkozva tekintett rám, majd megszólalt:

— Ah! Ön talán nem ismeri a *dog* (kutya) történetét? Hallgasson hát ide!

— Sok-sok évvel ezelőtt — én még akkor ingben járó kis gyerek voltam — atyám több más emberekkel együtt itt a »Kék hegyek«

nem ismerünk más programot, mint azt, a melyet Széll Kálmán miniszterelnök, midőn kormányra lépett, a képviselőházban kifejtett, úgy a közjog, mint a tág értelemben vett belpolitika, mint a kormányzati szellem tekintetében: ehhez a programhoz csatlakoztunk, mert ennek a programnak tartalma és a mi politikai meggyőződésünk közt eltérést nem láttunk és ezt konstatáltuk a nélkül, hogy e programnak vonatkozásait a pártok azelőtti programjaihoz vagy a tényekben kifejezett politikájához kötöttük volna. Mit szólnának a régi szabadelvű párt tagjai, ha valamelyikünk annak fejtegetésével és ostentatív kijelentésével lépne a világ elé, hogy ez a Széll-féle program tulajdonképpen csak a mi régi programunk, hogy ennek folytán mi hódítottuk meg magunknak a szabadelvű pártot? Pedig a mi belépésünknek olyan előadása, milyent Tisza István képviselőtársam beszédében olvasunk, ilyen ellenpróba megtételére egyenesen provokál.

Tisza István grófnak egyéni értéke és sulya sokkal nagyobb, sem hogy az ő kijelentéseit ignorálni lehessen. Midőn azokból arra az egész csoportra, melylyel két évtizeden át lélekemelő együttérzésben működtem, erkölcsi hátrány származhatnék, kötelességem e hátrány elhárítására és ama nyilatkozatok ellensúlyozására felszólalom, legyen belőle akármi. Mert mi, volt nemzeti pártiak, minden személyes kikötés és igény nélkül, tisztán elvi alapon és hazafias indokból léptünk be a szabadelvű pártba: de a vert hadnak, vagy a türt elemnek szerepére nem vállalkozunk.

Távol áll tőlem tisztelt barátomnak azt a szándékot tulajdonítani, hogy akár ily szerepre akarjon minket juttatni, akár olyan védekezésre kényszeríteni, mely az együttműködés lehetőségét veszélyezteti. (Régi küzdelmeinek színhelyén, szűkebb politikai hazájának földjén, régi elvbarátainak kizárólagos környezetében, régi zászlója mellett tiszteletreméltó fölbuzdulásában egyszerűen nem vette észre, hogyan hangzhatnak szavai olyanok előtt, a kiknek politikai előzményei mások, a kikkel azonban az együttműködést ma bizonyára őszintén óhajtja.) E felszólalással nyíltan rá akartam mutatni a veszedelemre, mely egymás érzelmeit kellőképp nem kimélő nyilatkozatokban rejlik, olyan nyilatkozatokban, melyek ellennyilatkozatokat mellőzhetetlenekké tesznek és így az együttműködés lélektani alapjait rongálják.

Fölszóaltam, mert a nyílt szót helyesebbnek és kevésbé veszedelmesnek tartom, mint a titkos duzzogást. És talán volt jogom szólni, mert mióta a kormánypártba beléptem, tudtommal egy nyilatkozatot sem tettem, melynek

célja és hatása más lehetett volna, mint a dolgok új rendjének konszolidációja.

Reményem, ezen a téren fogunk maradni mindnyájan.

Horánszky Nándor pedig, a volt nemzeti pártnak elnöke, a ki a szabadelvű pártba történt belépése óta annak egyik vezérférfia lett, a kit minisztertanácsba is meghívtak nem egyszer, a *Pesti Naplóban* a következő nyilatkozatot teszi közzé Tisza István gróf beszéde ellen:

»Nem hiszem, hogy Tisza István nagyváradi beszéde hasznára válnék a jelenlegi szabadelvű párt ama akcióképességének, melynek egyik alapfeltételét az én tisztelt barátom is a múltakban fennforgó, politikai ellentétekből származó — mint magát kifejezi — bizalmatlanság elmúlásában keresi. Én a politikát a nyári hónapokra magammal együtt szabadságra bocsájtottam, ennél fogva ebbeli felfogásomnak okfejtéseivel foglalkozni ez alkalommal nem kívánok. De azzal az őszinteséggel, melylyel a közéletnek és a szabadelvű párt jövő politikai működésének tartozom, hangsúlyozom, hogy nem szólva némely ténybeli tévedésekről, tisztelt barátom beszéde egy részének célját magamnak megfejteni nem tudom. Másfelől pedig a beszédnek ama kijelentéseivel, melyekben a szabadelvű párt *régi programjának változatlanságát*, továbbá ezen a réven a *Bánffy-politikának* a szabadelvű párt jelenlegi programjával való *szolidaritását* — végül pedig a *volt nemzeti párt* a szabadelvű pártba történt belépésével annak ehhez a programhoz való csatlakozását jelzi — *egyét nemcsak hogy nem értek, de sőt ezekkel teljesen ellenkező nézetben vagyok*. Hiszen ha ezekben a kérdésekben úgy vélekedném, mint tisztelt barátom, avagy ha a dolgok valóban úgy állnának, amint ő mondja, akkor nekem *etikai okoknál fogva a szabadelvű pártban semmi keresni valóm nem lenne*.

A szabadelvű pártnak csak egy programja van: az, amelyet a miniszterelnök ur 1899. márczius elsején mondott képviselőházi beszédében kifejtett. Ezzel és ennek őszinte támogatásával vállalt és vállal a volt nemzeti párt szolidaritást. Ez pedig a multak politikájának támogatásától, vagy az ahhoz való csatlakozástól távol van. A mult legyen kinek-kinek a magáé; a jövő pedig azoké, akik a helyesnek elismert politika támogatásában találkoznak.

Mondanom is felesleges egyébként, hogy amiket tisztelt barátom a többi között a nem-

zetiségi kérdésre és a felekezetek közötti békére vonatkozólag mondott, azokat én a magam részéről is teljesen méltánylom és helyeslem.

Ime: Tisza István székfoglaló beszéde és Apponyi és Horánszky felelete ugyan-csak elárulják, hogy az ugynevezett szabadelvű pártban micsoda felfordult állapotok uralkodnak és hogy ebben a pártban mennyire nincsen meg az, a mit egységnek hívnak. Hát hogy is lehetne egység? Hogyan férhetnének meg egymással a tűz és a víz? Hogy férhetnének meg együtt békességben azok a nagyon heterogén elemek, melyek ez idő szerint a kormánypártot alkotják?

Attól a naptól kezdve, hogy a nemzeti pártiak beléptek a kormánypártba, — Tiszáék féltékenyen kísérték figyelemmel minden mozdulatukat és minden politikai jól tudja, hogy a párt két árnyalata közt micsoda erős antagonizmus uralkodik, bármennyire állították is egyre a fel- és negyedhivatalosak, hogy a kormánypártban milyen szeretetteljes egyetértés uralkodik.

De azért a Horánszky Nándor minisztersége ellen kézzel-lábbal dolgoztak Tiszáék és csakugyan el is érték, hogy a volt nemzeti pártnak elnöke még most sem kapott miniszteri tárczát. És heteken át küzdöttek Tiszáék elkeseredetten Gulner Gyula államtitkársága ellen és ha ezt nem is tudták megakasztani, úgy a dolog oka abban rejlik, hogy Széll Kálmán végre is kénytelen volt valamit nyújtani az ő új hiveinek.

Hát úgy hisszük, hogy az a folytonos marakodás, mely a kormánypártban meg van, nem pusztán a meggyőződés, a nézetek, az izlés, a felfogás különböző volta miatt van.

Ennek a harcznak oka első sorban is hatalmi kérdés. És a mint nem tudunk hinni eddig abban, hogy a kormánypártban a »régiek« és az »ujak« megférhesenek egymás mellett, azonképen meg vagyunk győződve most, a mikor a harc — úgy látszik — már egész nyíltan ki-

közt dolgozott. Arany keresésben fáradoztak a szegények. Hosszas munka után végre egy gazdag érre akadtak. Apámék nem sokáig maradtak magukban. Kis idő múlva már a világ minden részéről jöttek emberek mindenféle szedett-vedett csöcselék. — Hogy az Isten pusztítaná el őket! — Az azelőtt csendes, nyugalmas aranymezőkön kalandos, vad hajszra kezdődött, fenekestől felfordult a régi békés, idylli élet s egy gyászos emlékü napon odáig fejlődött a dolog, hogy egy ember, egy munkás — ha még részeg, vagy bolond lett volna az istenadta, de teljesen józan és egészséges volt! — fényes nappal leszurt egy a telepen magányosan álló, szegény gyenge asszonyt.

Bepponak hívták a hitvány gazembert; napbarnította arczu ficzkó volt, szuró tekintettel és kiálló arczsontokkal; a ki mint ágról-szakadt jött-ment ember vetődött erre a vidékre.

A jó madarat mindjárt a véres tett színhelyén megcsípték, mire hat bányabeli ember (közöttük az én atyám is) erre a helyre hurczolták és annak a fának egyik erősebb ágára akasztották.

Sokáig fűghetett már a gyilkos a fán míg végre egy fuladt levegőjű sötét éjszakán maga az ég is felhőbe borította arczát, hogy ne lássa a gazembert, rettenetes zivatar támadt, az Isten haragja leütötte a nagy fába, ebbe az

élő akasztófába s a madaraktól szétmarcangolt, már félig felemészett holttest belezuhant a mélységbe.

Ez időtől fogva szokásba jött, hogy mindazok, a kiknek az utja a fa előtt visz el, egy követ dobjanak annak a kutya lelkü embernek nyughelyére, a ki egy védtelen, ártatlan, gyenge nőt kegyetlenül legyilkolt.

— Nézzen ide! — Billy egy zacskóra mutatott, mely lábai előtt hevert — itt vannak a kövek. Majd ha a többiek újból beszállottak és a fa előtt elhaladunk — mert lássa kérem, a gyeplőt nem engedhetem ki kezeimből, mert igen veszedelmes helyen vagyunk. — Ön lesz szíves ezeket a köveket én helyettem s az én nevemben annak a gyáva dingónak (az ausztráliai bozótokban kóborló vadkutya faj) a sirjára dobni. Megteszi ugy-e?

Utítársaink lassan-lassan vissza szállingóztak a kocsihoz és elfoglalták helyeiket a kocsi belsejében, az ajtókat is becsapták maguk után.

Billy lehajolt a bakról és hangosan kiáltott: — All on board? (Mindenki a fedélzeten?)

— Ay! Ay! All on board!

A kocsi szorosra fogta a gyeplőszarát és halkán suhogott ostorával; a terhes kocsi nagy lassan megindult és tapasztalt kocsisunk óvatos kormányzatával épen az örvény szélén haladt

tova. Midőn a villámsujtotta, elátkozott fához értünk, úgy hogy kerekünkkel csaknem suroltuk a fa törzsét, én helyemről fellálva a zacskó egész tartalmát a mélységbe űrittem.

Egy kis ideig még hallottuk a mélységben lefele csörömpölő, sziklafalhoz ütődő kődarabok zaját, azután csendes lett újra minden.

E perczen hatalmas ostorpatogatás reszkettette meg a levegőt és a hat paripa vágatva robogott alá a sulyos postakocsival a meredek hegyi uton.

Billy mély hallgatásba merült. Az én gondolataim az orozva meggyilkolt szerencsétlen asszonynál jártak. Elgondolkoztam az anyátlan siránkozó gyermekek, a gyáva gyilkos s a teljes joggal végrehajtott rettenetes népitélet felett, mely nemcsak azon alkalomból lett végbe vite, midőn a gyilkost a feldühödt nép »meglinchelte«, hanem még sok-sok évvel ez eset után is meggyalázza annak emlékét.

Lassan telt az idő. Az ut ismét egyet kanyarodott s megint ama tátongó mélység mellett kigyózott tova, melybe a gyilkos tetemét belecsapta az Isten haragja.

Úgy látszott ekkor, mintha Billy álmából ocsudnék, felállott a bakról s miután egy erős »bloody dog«-ot kiáltott, megvelőleg beleköpött a szédítő mélységbe.

tört, hogy be fog következni az, a minek az elhárításán szegény Széll Kálmán annyit kénytelen mesterkedni szüntelen: a szakadás.

Csak az a kérdés még, hogy ki fog kivonulni a pártból: Tiszák-e, Apponyiek-e?

Egy kongresszus kalandjai.

Tudvalevő, hogy az ausztriai és magyarországi szlávok a múlt év szeptember havában tartották első kongresszusukat Krakóban, mely alkalommal dr. Mazzura S. horvát képviselő és publicista a legközelebbi kongresszus megtartására Zágráb városába hívta meg a szláv testvéreket. A szláv kongresszust az elmúlt husvéti ünnepek alkalmából szándékozták megtartani, de a horvát bán tudatta dr. Mazzurával a báni kormány abbéli határozatát, hogy a Zágrábra tervezett szláv kongresszus megtartását — nem engedi meg, lévén a horvát bán magyar zászlós ur.

Dr. Mazzura, hogy tekintélyét megmentse a szláv testvéreket ezuttal mégis a horvátok fogadhassák, dr. Biankini dalmát képviselővel egyetértőleg azon volt, hogy a szláv kongresszust ez évi szept. 15-ére Raguzába hívják össze. Ebbeli szándékukat bejelentették Dávid tábornagynak, Dalmácia helytartójának, de a zárai helytartótanács ugyancsak elutasította a bejelentőket, tudomásukra adván, hogy a tervezett szláv kongresszus megtartását Dalmácia területén nem engedi meg. Ez a visszautasítás nem csüggesztette el a szláv kongresszus rendező-bizottságát s elhatározták, hogy az ezidei kongresszust Czilliben tartják meg. A minap megirtuk, hogy az osztrák kormány értesítette a kongresszust rendező bizottságot, hogy sem Czilliben, sem Ausztria más városában nem engedi meg a szláv kongresszus megtartását. Erre a rendező-bizottság — mint értesülünk, — felszólította a kongresszusi választmány magyarországi tagjait, nevezetesen: Vajánszky-Hurbán Szvetozárt, dr. Mudron Pált, dr. Tichy és Fleischer lapszerkesztőket, hogy az ezidei szláv kongresszust Budapestre hívják egybe. Itt, a szabad Magyarország fővárosában remélnék összejöhetni, épp úgy, miként az 1895-ben Budapesten szabadon megtartott nemzetiségi kongresszus. A budapesti szláv kongresszust ugyancsak szeptember hó 15-ikére szándékozzák egybehívni s a magyar kormány lesz olyan gyenge, hogy a mit a szlávok Zágrábban, Raguzában és Czilliben, tehát szláv lakosságú területen nem kaptak meg, azt megadja nekik a magyar állam székes fővárosában. Vagy csalódunk? Szeretnénk már egyszer ilyen *kellemesen* is csalódnunk a Széll-kormányhoz fűzött reményeinkben.

Romániai zsidók kivándorlása.

Románia eddig csak a buzájával csinált versenyt a magyar buzának; most úgy látszik, a zsidóit is kiküldi — konkurencziát csinálni a magyarországi zsidóknak.

A magyar-román határszérlől egymás után jönnek a hírek a kivándorló zsidók érkezéséről. A kivándorlók mind elnyomásról panaszkodnak. Romániában a zsidók különleges törvények által le vannak szorítva a közpályákról, vagyonszerzésük meg van nehezítve, most pedig a legújabb közoktatási törvény folytán az állami iskolákban csak üreshely esetén nagyobb tandíj fizetése mellett és csak korlátolt számban fogadhatók be. Emiatt most tö-

megesen vándorolnak ki, utjuk végcélja legnagyobbbrészt Amerika.

Ebben az ügyben Párisban értekezletet tartott az *Alliance Israélite* s azon kimondták, hogy a román kormánynak mindaddig nem adnak a zsidó bankárok pénzt, míg a zsidóellenes törvények a kis királyságban fennállanak. Ez a hír nem kis megdöbbenést okozott az oláh szomszédok körében, mert bizony odaát mindenben inkább bővében vannak, mint a pénznek, az államhivatalnokok nehezen és későn kapják fizetésüket s most is egy nagyobb kölcsön által akarnak a bajokon segíteni. Így most vagy elmarad a pénz, vagy pedig kénytelenek lesznek a zsidókat egyenjogusítani, a mi a korlátolt oláh népre nézve ma még a legnagyobb veszélyt jelentheti.

Minket jobban érdekel az a határozat, hogy az osztrák és különösen a magyar zsidóságnak, mint szomszédoknak leginkább érdekében áll s romáiai testvérek segítségével. Ez nem is maradt el, mert a bejövőket a határvárosok zsidósága mindenütt a legnagyobb vendégszeretettel fogadja. Ez ellen nincs is kifogásunk, csak attól félünk, hogy a nagy vendégszeretet folytán nem egy Amerikába szándékozó hitsorsos itt telepszik meg. Nagy kár lenne Amerikát megfosztani maguktól, hiszen van nálunk ugyis elég, a ki szintén mehetne velük Amerikába. De ha már minden áron el akarnak állani az amerikai utitervtől, ajánlunk két igen alkalmas országot a letelepedésre: Transzvált és még inkább Kinát. De csak minél előbb!

A ruthén akezió kiterjesztése.

Az észak-magyarországi ruthén akezió, melyet harmadéve indított meg *Darányi* földművelésügyi miniszter, már is oly szép eredményeket ért el, hogy a miniszter elhatározta annak kiterjesztését. Eddig csak a szolvai járásra szorítkozott a kirendeltség működése, most azonban működési körébe vont a *Ung-, Ugocsa-, Bereg- és Maramaros* megyéket is. A kirendeltség székhelye továbbra is Szolyva marad, de állandó összeköttetésben fog állni az egyes megyék megbizottáival. Ez akezió élén természetesen továbbra is *Egán* Ede miniszteri biztos marad, ki miniszterének óhaját teljesítve, nyugalma s egészsége árán is buzgalommal s lelkesedéssel, igyekszik a szegény ruthén nép nyomorúságos helyzetén segíteni. A szövetkezeteket egymás után állíttatja fel a legelhagyottabb vidéken is, az államtól pedig részlettörlesztésre üszöket kap minden kisgazda, úgy hogy helyzetükön már is nagy mértékben van segítve. Mint halljuk, a nyár folyamán *Darányi* miniszter is felrándul a ruthének közé, hogy személyesen győződjék meg arról a haladásról, mit *Egán* Ede azóta elért, mióta a miniszter nem volt a helyszínen.

Babér lombok egy beszéd köré.

Tudva levő dolog, hogy így nyár derekán a fumei czápák és szörnyű tengeri kigyók szokták szenzációval tölteni a lapokat.

Itt nálunk a szabadelvű párt új elnöke vállalta el a szenzáció gyártást. Beszédét tegnap méltatták a lapok, úgy a mint megirtuk. Benne semmi újat sem lehet lelteni, de belemagyarázni lehet mindent. A lapok tehát nyugalomba küldik egyelőre kacsáikat és mindaddig tetszésük szerint foglalkoznak e székhog-

láló beszéddel, míg valami valóban érdekes nem történik. De maguk a lapok sincsenek tisztában azzal, hogy támadott-e Tisza, vagy simult. Apponyi és Horánszky így gondolják, a Széll lapjai úgy.

Az eszmecserét pedig nem a Tisza beszédéből meritik, hanem egymás cikkeiből.

Ha valami világ-esemény lett volna e beszéd, bizony nem kommentár nélkül közölték volna azt le, mert az csak a Szabadságnál szokásos, hogy előbb megvárják mit szólnak mások valamihez, de a fővárosi lapok tollal vannak szerkesztve s azonnal reflektálni szoktak fontosabb dolgokra. A másodnapos kommentárok, másod osztályú dolgok.

Azt irtuk tegnap:

»Misztifikáció, hogy 150 ember vett részt és ugyan ennyi kíváncsi a székhoglatón, mert független ember annyi sem volt ott, hanem nagyrészt hivatalnokok és jó csomó öszvet-ségi polgártárs.« Ha ezt a Szabadság úgy értette, hogy bünbánóan visszaszívtuk előbbi hírlünket, akkor csak azt tanácsolhatjuk, hogy előbb tanuljon meg olvasni, azután kezdjen írni.

Hogy mi klerikálisok vagyunk, írja a Szabadság! Ugyan mit jelent ez? Mumus jöjj elő, hogy törjük le a szarvaidat. Hogy blamirozzuk magunkat azzal, mert nem tetszett a Tisza beszéde, mert nem irunk rajongó misztifikációkat, 200 megjelent választóról, ezerre menő lelkes tömegről stb., mert kertelesen kivül semmit sem látunk a Tisza beszédében, mert nem tartjuk Tiszát Isten után egyetlen dicsőségünk és egyedüli említésre méltó nagy férfunknak, — ez kissé otromba állítás, de ha vissza gondolunk a múlt politikai eseményeire — a Bánffy-féle választási jogtiprásokra, párt kasszára, mit idegen pénzekkel töltöttek meg, a szelid nyomásra, az eltulajdonított magán levélre, az exlexre, mely Ausztriának megmutatta az utat arra, hogyan lehet kijátszani az alkotmányt s parlament helyett a párttal hozatni törvényt stb és halljuk kijelenteni eme Bánffy kormányzás dicsőítését, kifejezni a sajnálatot a klotürbukásán, megvallani, hogy a viselt dolgok intézésében fő része van annak ki itt bár soványan, de mégis megéljenzett beszédet tartott és kezébe vett egy párt zászlót; mondom ha ezekre gondolok és gondol a Szabadság, akkor a hazafiság és alkotmány tisztelet szemüvegén nézzen arra a liberálistusra, melynek nevében a beszéd történt s melyet állítólag a szubvenczió madzagán a Szabadság is szolgál s megtalálja a — blamirozást.

Ami az Alkotmányra hivatkozást illeti, ez nem bánt bennünket. Az a lap mindig az volt, ami most, elvet nem cserélt, míg a Szabadság ezt el nem mondhatja magáról.

Itt bizony fordul a köpenyeg, igaz hogy nem a szél felé, hanem oda, ahonnan a szubvenczió áldása csurrant s ha a csuha szurja az önk szemét, melyet e lapnál látni vélnek, úgy a miénket is bántja az a magyar sujtásos kurucz gúnya, mely önk közül valakiről annyira levedlett.

P-gy.

TAJÉKOZTATO.

Régészeti és történelmi muzeum (Schlauch-park) nyitva minden vasár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 8-5-ig 20 fillérért. Kedden és csütörtökön d. u. 8-5-ig 40 fillérért. Más időben 1 korona.

Julius 15. Az ev. ref. egyházi énekhar dalestélye a Sport-téren.

UJDONSAGOK.

* **Jézus szent Szívének ünnepe.** Jézus szent Szívének mai ünnepe alkalmából ma, pénteken délelőtt 10 órakor ünnepélyes szent mise lesz az *Orsolya* szűzek templomában, a melyen *Vinkler József* vál. püspök, nagyprépost pontifikál. A szent mise előtt fél 10 órakor *Makucz Ernő* zárda-lelkész szent beszédet mond. A szent mise alatt a székesegyházi énekkar ad elő néhány kiváló egyházi művet. — A *Sz. László-templomban* az ünnep alkalmából 9 órakor nagy mise lesz.

* **Megjött a nyár.** Beköszöntött tegnap hivatalosan a nyár, a mikor este 10 óra 40 perczkor a Nap a Rák jegyébe lépett. Most van a leghosszabb nappal; pár napig reggel 3 óra 47 perczkor kél a nap s este 7 óra 44 perczkor nyugszik. Bár a nyár jelzői: a könnyű divatos színű ruhák, szalma kalapok már régebben láthatók, az időjárás nem felel meg a nyárnak, különösen az esték és éjjelek hűvösek.

* **Biharvármegye közgyűlése.** Tegnap délelőtt folytatták a szerdán félbeszakított megyei közgyűlést. A vármegye kistermében tartották meg a gyűlést, a melyen a tisztviselőknél kívül alig volt más jelen. *Beöthy László* dr. főispán elnökön kívül jelen voltak: *Szunyogh Péter* alispán, *Papp János* főjegyző, *dr. Wallner Ödön* t. főügyész, *Hranyiczky Károly* árvaszéki elnök, *Keszthelyi Zoltán* és *Baranyi András* tb. főjegyzők, *Biszterszky Iván* árvaszéki elnök, *Balogh Elemér*, *Cziffra Kálmán*, *Balászházy Iván*, *Beöthy Lajos* aljegyzők, *Cziffra Gerő*, *dr. Fássy Lajos*, *dr. Márkus László*, *Korom József*, *Sz. Király Andor*. A letárgyalt ügyek fontosabbjai a következők: *H.-K.-Kovácsi* községnek a menedékház vezetőnöki állásról szóló díjlevele, a kir. tanfelügyelőhöz áttételt. A központi főszolgabíróknak a faiskolai tanfolyam létesítésére vonatkozó előterjesztése — az alispánnak kiadatott. A távbeszélő hálózat kiépítésére szükséges 160,000 korona kölcsönnek a magyar jelzálog hitelbanktól való felvétele elrendeltetett. *Bige Sándor* közleg. gyakornoknak 2 hónapi szabadságidő engedélyeztetett. A torlai járás székhelyének *B.-Udvariba* való át helyezése — elhatározott. A bihari ev. ref. egyházmege közgyűlésének, a vasárnap megünnepelése és a létesítendő ev. ref. tanítóképző intézet segélyezése iránt kérelme, az alispán elnöklete alatt alakított küldöttségnek javaslattétel végett kiadatott. A nagyváradi löverseny egyletnek verseny díjakra 1000 korona megszavaztatott. *Munkácsy Mihály* és *Bethlen Gábor* fejedelem szobraira 50—50 korona adomány szavaztatott meg. A nagyváradi ipartestületnek a párisi vilákiállítás tanulmányozására segélyt kérő folyamodványa nem találtatott teljesíthetőnek. *Visszaautasítottak:* *Derecske* község vásár rendtartása. A nagyszalontai előjárói választás ügye. *Jóváhagyottak:* *B.-Püspöki*, *Bárán* és *H.-K.-Pályi* községek törlési engedélyei. *P.-Szőlős* községnek az előjárók fizetésére vonatkozó határozata.

* **Kizárt joghallgató.** Emlékezhetünk a nagyváradi román joghallgatók tavalyi nemzetellenes akciójára, mely oly nagy port vert fel az egész országban. A kizárt *Bolcas* Lucziánhoz még 17 nagyváradi román joghallgató csatlakozott, a kik vele szolidaritást vállaltak, a miért *dr. Bozóky Alajos*, a nagyváradi jogakadémia igazgatója a II. félévre való felvételüket megtagadta.

A nagyváradi jogakadémiáról kizárt hallgatók nagyobb részt a kolozsvári egyetemre iratkoztak, a hol ádáz, magyarellenes igaztásaitak tovább szították.

Ezek közül különösen *Novacovici György* II. éves joghallgató vált ki, a ki tavaly Nagyváradon kezdte meg a jogi tanulmányait s oly mértékben ment agitációival, hogy a kolozsvári egyetem magyar államellenes üzelméi és nemzetiségi igazításai miatt fegyelmi vizsgálatot indított ellene s a vizsgálat iratait felterjesztette a vallás- és közoktatásügyi miniszterhez. A miniszterhatározatát a tegnapi hivatalos lap közli. Ennek értelmében *Novacovici Györgyöt* a megejtett fegyelmi vizsgálat alapján az összes magyarországi főiskolákról egyszersmindenkora kizárta a miniszter, oly hozzáadással, hogy ha nevezett joghallgató netán Magyarországon kívül bárminemű felső tanintézetben végbizonnyítványt, vagy oklevelet szerezne, ez Magyarországon nem bír érvénnyel, illetőleg nem fog honosíthatni.

Ime egy fiatalember, a ki meggondolatlan könnyelműségével teljes jövőjét összetörte. — Fájdalom, sokan lesznek román testvéreink között, a kik szokott pessimizmussal félremagyarázzák *Novacovici* kizárását s a »barbár« magyarokat okozza, ha köztük valaki szántszándékkal nyakát szegi.

Bolcas és *Novacovici* esete intő példaul szolgáljon a román ifjaknak s most már merész álmódosásaikból kiábrándulhatnak s beláthatják, hogy nagy bűn, a ki hazája ellen kezét emel.

* **Nagyvárad után.** Ugy látszik, hogy nemcsak Nagyvárad város bajlódik az adóssággal, hanem más városok is bőven el vannak látva ilyen teherrel. Hódmezővásárhely város polgármestere átiratot intézett Nagyvárad város tanácsához, a mely szerint kölcsönöket konvertálni óhajtják, miért is kéri, hogy küldje meg a város az adatokat arra nézve, hogy Nagyvárad városa utóbbi nagy kölcsönét honnét és mily feltételek mellett vette fel.

* **Baleset a vágóhídon.** *Kiss József* mészáros legény tegnap a vágóhídon egy ökröt iparkodott felhuzni. A csigán már jókorra sikerült az ökröt felhuznia, mikor a kötél elszakadt és a marha egész súlyával 7—8 kg. súlyú csigával együtt rázuhant. — Nagy volt a körülállók csodálkozása, a mikor a mészáros legény csak kisebb sérüléseket szenvedve került ki a kellemetlen helyzetből.

* **Szerencsétlenül járt vasuti mérnök.** Nagy szerencsétlenség történt tegnapelőtt a condjiei (Szlavónia) határban lévő vasuti vonalon. Ezen a vonalrészén ugyanis nagy hegycsuszamlás történt a napokban, mi általa vasuti közlekedés állandóan veszélyeztetve volt. A szegedi üzletvezetőség megbizta az északi osztálymérnökséget, ennek a hegycsuszamlásnak a megvizsgálására. *Takács Imre* északi mérnököt küldték ki a vizsgálat teljesítésére. A mérnök tegnap tartotta meg a vizsgálatot. *Takács* ez alkalommal egy anyag-vonatról lecsuszott és oly szerencsétlenül esett, hogy egész testével a robogó vonat kerekei alá került a hol szörnyet halt.

* **Iparosok figyelmébe.** A helybeli hadapród-iskola árlejtés útján szándékozik épületén és berendezésén pótlásokat és javításokat készíttetni. Kőműves, szobafestő, bádigos és villamvilágítási munkálatokra július 4-ig ajánlatokat az iskola parancsnoksága vár, hol a pályázat feltételeiről is bővebb tájékozást szerezhetnek a részt venni szándékozó iparosok.

* **Méregkeverő-asszony.** A minap megírtuk, hogy a csendőrség elfogta *Sosdeán Györgynét* abádi lakosnőt, kit azzal gyanúsítottak, hogy férjét ezelőtt három évvel megmérgezte. A megindított vizsgálat során megdöbbentő adatok jutottak napfényre. Ez az elvetemedett asszony *Korin György*, a zsebelyi méregkeverő banda fejének segítségével két előbbi férjét méreggel pusztította el és most legatöbb a vele vadházasságban élő *Munczu Juont* akarta megmérgezni, de ennél aztán rajta is vesztett. *Sosdeán* ugyanis ezelőtt 12

évvel *Urnipan György* neje volt és a temesmegyei *Liget* községben lakott. Itt ismerkedett meg *Korin Györggyel*, kivel benső viszonyba lépett. Ekkor *Korin* tanácsával és segédkezésével megmérgezte az urát. Ezután *Korinnal* élt egy darabig vadházasságban, de erre ráunva, férjhez ment *Sosdeán György*hez *Obádra*, kivel négy évig élt. E közben megismerkedett *Munczu Juonnal*, kivel férje háta megett szerelmi viszonyt folytatott. Mikor *Sosdeán* ezt a viszonyt megtudta, a méregkeverő asszony ismét *Korint* kereste fel s ennek segélyével elpusztította *Sosdeánt* is. Most már vadházasságra lépett *Munczu Juonnal*, de rövid idő alatt erre is ráunt s most már *Korin* segítsége nélkül akarta *Munczut* elpusztítani, de rajta vesztett. *Munczu* ugyanis megérezte a méregszagot, mit felesége megakart vele itatni s azt a folyadékot átadta a bíróságnak, mely ennek alapján megtartotta a vizsgálatot s a bűnös asszonyt fogságba helyezte.

* **Biharvármegye az iparért.** Nagyvárad város közgyűlése 800 koronát szavazott meg arra a célra, hogy ez összegből két iparos tanulmányozhassa a párisi kiállítást. A Biharvármegyében levő nyolcz ipartestület együttes kérelmet intézett Biharvármegyéhez, a melyben 800 korona megszavazását kérte, hogy a megyebeli iparosok közül is megtekinthesse kettő a kiállítást s az ottani tapasztalatokat a megyebeli ipar fejlesztésére fordíthassa. Hogy a vármegye áldozatkészségébe és iparpártolásába vetett bizalma a nyolcz ipartestületnek hiu reménykedés volt, ezt igazolta a tegnap tartott megyegyűlés, a melyen ezt a csekély összeget sem szavazták meg. Ilyenre nincs a vármegyének pénze. Mit is törődne a vármegyén az iparfejlesztéssel, hisz az nem — agárverseny.

* **Jókai aranyórája.** *Jókai* párisi időzése alkalmával bement egy előkelő órászületbe, hogy ott aranyórát vásároljon, a melyet egy barátjának szánt emléktül. A mikor kiválasztotta az órát s megkérdezte mi az ára, az ékszerész azt felelte, hogy:

— Hatszáz frank uram.

— Jól van. Kérem sziveskedjék az óra felébe belevéseltetni a nevemet: *Jókai Mór*.

— Hogyan uram! — és az óras meglepetve nézett vevőjére — Ön... Ön... *Jókai*?

— Az vagyok. Felelt mosolyogva a költő.

Az udvarias francia földig hajolt.

— Kérem akkor az órának csak ötszáz frank az ára...

* **Azok a képes levelezőlapos kirakatok.** Nem egyszer megemlékeztünk azokról a valóban botrányos kirakatokról, a melyeket néhány nagyváradi kereskedő szemén-szedett pikáns képes levelezőlapokból rendezni szokott, fel is hívtuk rá az illetékes urak figyelmét, de persze hiába. A nagyváradi közönség és a rendezőség is, ugy látszik, egészen megszokták már ezeket az ékes képeket. Egy *budapesti* újságírónak kell most megint észrevennie a Nagyváradnak nem nagy dicsőségére való dolgokat s neki kell jó hírünket keltenie az egész országban, hogy végre talán körültekintsen a rendőrség is a kirakatokban. *Bede Jób* nagy hasonlatosságot talál Budapest és Nagyvárad közt három dologban:

1. a méregdrága szállodákban,

2. a *Folies Caprice* arczátlanul trágár plakátaiban,

3. a pikáns képes levelezőlapok özönében. Ez utóbbiról irt sorait ideiktatjuk egész terjedelmükben:

Egy-egy dohánytőzsdé és papirkereskedés kirakatában olyan meztelen képes levelezőlapokat lehet látni, hogy ha Budapesten volnának ezek künn, *Mócsy Antal* rögtön meggyógyulna, összehivatná az országgyűlést és interpellálná miattuk a belügyminisztert és a szépművészetek miniszterét, *Wlassicsot*. Ezek a képes

lapok igen olcsók. Viszont ha szolid képes levelezőlapot akar az ember venni, például olyat, a melyiken a Küry Klára arcképe van, hát tizenöt dollárt kérnek érte s ha valaki elég smuczig ahhoz, hogy drágálja, így főzik le:

— Mi nagyon becstüljük Küry Klárát s ezer dollárt is adnánk, csak hogy ide jöjjön és mindig itt legyen ebben a gyönyörű színházban, itt ni!

Nagy dicsőségére válik Nagyváradnak, hogy éppen *ennyi* hasonlatosságot talál rajta Budapesthez egy budapesti ember.

* **Kézimunka kiállítás.** Említettük, hogy az Orsolya-zárdában a növendékek kézimunka kiállítása a legnagyobb elismerést és dicséretet érdemelte ki azok részéről, akik azt megtekintették. A kiállítást a szülők *június hó 24-ig* a zárda épületében megtekinthetik.

* **A vasutállomás kiépítése.** A nagyváradi vasutállomás kibővítésének egy részét ez évben vizsik keresztül. Az építkezést már megkezdtek a mostani felvételi épület jobb és baloldalán. Ez évben ugyanis a két szárnyat építik ki, míg a főépület átalakítása a jövő évre van tervezve.

* **Megszűnnek a nagy trafikok.** A kir. pénzügyminiszteriumban azon eszmével foglalkoznak, hogy a dohány nagyüzsdéket becsüntenek s a dohány- és szivargyártmányokat közvetlenül kincstári raktárból fogják a kisüzsdések beszerezni. Az így megtakarított összeget 500,400 koronára irányozzák elő.

* **Atzél Béla örökösét keresik.** Egy bécsi lap hirdetése között a következő arcképes hirdetés volt olvasható:

3000 korona jutalom annak, aki Atzél György báró ur (Budapestről) tartózkodásáról felvilágosítást vagy utmutatást tud adni, mint-hogy nevezett a napokban nagy vagyont örökölt és ezt eddigelé tudomására hozni nem lehetett. Atzél báró ez év márczius havában Nápolyban időzött s azóta nyoma veszett. Atzél György báró 23 éves, magas növésű, arczsine barna, hajszine és bajusza fekete. Értesítések a következő címre intézendők:

Privatdetektive-Institut
S. Goldberger.

Wien, II., Praterstrasse 37.

Az eltűnt báró, fia a nemrég elhunyt Atzél Béla bárónak. A fiatal György báró, akire atyja halála után tekintélyes örökség jutott, miután *Nagyváradon* leszolgálta az önképtesi évet, Olaszországba ment, legutóbb Nápolyból irt levelet barátainak márcziusban és azóta nyoma veszett. Semmi hír nem érkezett felőle, úgy hogy sem édes atyja haláláról, sem a reá esett örökségről nem lehetett értesíteni. Ez a magyarázata annak a feltűnést keltő hirdetésnek, mely a bécsi lapban tétetett közzé a fiatal Atzél György báróról, akit az édes anyja keresztet.

* **Főhadnagyból rablógyilkos.** A szegedi csillagbörtön egyik tisztviselőjének ébersége folytán egy hirhedt gonosztevőt tartóztattak le a napokban a budapest—brassói vasuti vonalon. Gáspáridesz Viktornak hívják azt a fegyházviselt gonosztevőt, a kinek idestova huszonöt éves bűnös multja van. Ez alatt a nagy idő alatt a lejtőre jutott ember annyi büntetést követett el, hogy ma már alig van az országnak fegyintézete, a hol a dragonyos főhadnagyból fegyenczézé lett Gáspáridesz nevét ne ismerék. Ő maga a »rablók királyának« nevezte magát.

Gáspáridesz Viktor dragonyos főhadnagy volt; galicziai katonáskodása alatt összeszólalkozása közben letűtötte az őrnagyot. Ezért megfosztották a tisztí rangjától és több évi várfogságra ítélték. Amikor ezt kitűtötte, a bűn lejtőjére tévedt. Nincs a büntetőtörvénykönyvnek olyan vagyoni elleni kihágásról szóló pa-

ragrafusa, amivel Gáspáridesz Viktor meg ne ismerkedett volna: lopott, csalt, zsarolt, okiratot hamisított. Legujabban pedig zsebmetszésre adta magát.

1882-ben bekerült a szegedi csillagbörtönbe is. A katonai fogságban csementmunkákat végzett. Szegeden székeket font, máshol pedig az asztalos mesterségre oktatták ki. Végig tanult minden iparágat, a szerint, a mint Szegeden, N.-Enyeden, Kolozsvárott, Munkácson, vagy Szamosújvárt volt elzárva.

A mikor Gáspáridesz Viktor hatóság elleni erőszak miatt ráért büntetését Szegeden kitűtötte, egyszer és mindenkorra kitűtötték az országból és ez év márczius havában haza is tolonczolták Galicziába. A volt katonatiszt azonban nem sokáig maradt nyugton hazájában, hanem a napokban egy volt fegyencztársával, Balogh Jánossal újabb kalandos utra indult. Ez a galicziai »Kristyán Tódor« kifogástalan angolszabású öltözetbe bujt és ismeretlen helyről szerzett pénzből kicsipve magát, fegyencztársával a vasutra ült, ismét bejött.

Egy gazdag galicziai kereskedőt szemeltek ki ugyanis, hogy majd a budapest—brassói vasuti vonalon egy alkalmas pillanatban kifosztják. Ugyanezen a vonaton utazott a szegedi csillagbörtönnek egyik tisztviselője is, akit Verzár Manó gazdatiszt az aradi állomáson figyelmessé tett a gyanus utazókra. Ez a gazdatiszt ugyanis észrevette, hogy Gáspárideszék már a fővárosból nyomon követik kiszemelt áldozatukat.

A börtöntisztviselő utiránya itt másfelé haladt és azért leszált a vonatról, a mely nemsokára Kolozsvár felé tovább rohogott. Indulás előtt néhány pillanattal az egyik vasuti kocsiából kihajlott Gáspáridesz és meglátva a börtöntisztviselőt, akit a csillagbörtönből ismert, öklével megfenyegette. Most a börtöntisztviselő is felismerte az országból kitűtött gonosztevőt és rögtön intézkedett, hogy azt még a végállomás előtt letartóztassák. Bement a kis vasuti állomás táviróhivatalába s a következő táviratot küldte el Kolozsvárra:

»Gáspáridesz Viktor, volt dragonyos főhadnagy az országból mindenkorra kiutasított rabló, akit a szegedi csillagbörtönből csak a napokban tolonczoltak el, a Kolozsvárra menő vonat II. osztályu kocsijában állítólag zsebmetszés céljából utazik. Kérem a letartóztatását.

Mire a vonat Kolozsvárra berobogott, a szegedi intézkedésnek meg volt az eredménye, Gáspáridesz Viktort fegyencztársával együtt a kolozsvári rendőrség elfogta. Most várják a további intézkedésre szóló parancsot.

* **Egy szegény község kérelme.** A Püspök-fürdő mellett levő Hájó község gör. kath. templomának fatornyá helyett kőtoronyot szándékozik építeni. Az építkezéshez az anyagot majdnem teljesen Nagyváradról szállítják, a magas nagyváradi kövezet- és hidvámok fejében tetemes összeget kellene fizetniök. A hájói gör. kath. esperes-plebános, egyháza és a lakosság nevében kérvényt intézett Nagyvárad városához, amelyben arra hivatkozik, hogy a község lakossága szegény s az építkezéshez munkájukkal már is hozzájárulnak, a jótékony cél érdekében kéri, miszerint a toronyépítéshez szállítandó anyagok kövezet- és vámdíját engedje el a város. Azt hisszük, hogy ez elől a kérelem elől nem fog a városi tanács elzárkózni, annál inkább, mert csak mintegy 140 korona összegről van szó.

* **Katonazene.** Kedvező idő esetén a nagyváradi 37. gyalogezred zenekara ma délután 6—7 óra között a Schlauch-téren játszik.

* **Pénzhamisítás.** Karánsebesen a csendőrség letartóztatott három egyént, a kik óriási mennyiségben gyártották a hamis pénzt. Bankjegyet készítettek és azokat rendszeresen eladták jó pénzen gazdag oláh embernek, Nemrégiben a karánsebesi csendőrpáncsnok-ság titkos bementás útján arról értesült, hogy *Ruszká* községben pénzhamisítók tartózkodnak. A jelentés vétele után a csendőrség még azon napon kiutazott Ruszká községbe és megke-

zette ott a nyomozást. A csendőrség fáradozása nem maradt eredménytelen. A legelső nyomra a postahivatalban találtak. Ott több hamis tizforintos bankjegy volt forgalomban. A postamesternő elszámálta, hogy kik jártak a hivatalában, mire ezeket a csendőrség erős megfigyelés alá vette. Főltűnt a csendőrségnek, hogy Sztepaneszku Péter jómódu gazda házához naponként gyanus egyének járogatnak. Egy napon a csendőrség itt házkutatást tartott és meglepő eredményeket ért el. A gazdálkodónál elrejtve nyolczezer korona értékű hamis pénzt találtak. Az összes pénz tiz forintos hamis bankjegyekből állott. Vallatás alá fogták a gazdát, a ki beismerte, hogy a hamis pénz az ő tulajdona. Néhány nap előtt vásárolta azt 2000 jó koronáért Ikob Miklós, Kondornán János és Sfefeszku Simon, Ruszka községi lakosoktól, a kik régóta foglalkoznak már hamis pénz készítésével. A csendőrség még aznap letartóztatta a három pénzhamisítót is. Azok eleinte tagadták, hogy pénz csinálásával foglalkoztak volna. Később azonban töredelmes vallomást tettek, beismerték, hogy tiz forintosokat készítettek és azt olcsón eladták forgalomban levő jó pénzért. A pénzhamisítót a csendőrség a karánsebesi kir. ügyészség börtönébe kísérték.

* **A német-osztrak-magyar vasut-egylet** technikus-gyűlése ülészik most Budapesten. A német császár, valamint a bajor-regens herczeg által a technikus gyűlés kiválóbb magyar tagjainak adományozott kitüntetések már ma ideérkeztek. A mint hirlik, a többi államok fejedelmei, a kiknek országait az egyletben képviselt vasutak átszelik; ez alkalomból szintén nagyszámú kitüntetések adományoztak, a melynek megérkezését még a gyűlés befejezte előtt várják.

* **Halálozás.** Részvétel vettük a következő gyászjelentést: Szabó Lajos és neje szül. Dreván Paulina mint nevelő szülők, Csobánczy Lajos és neje Salamon Erzsébet, öz. Milerán Istvánné mint nagybátya és nagynénjei a magok, valamint az összes rokonok nevében is, fájdalom-telt szívvel tudatják, a szerető jó nevelő fiuk, illetve rokonuknak *Lengyel* Lajosnak folyó évi június hó 20-án d. u. fél 5 órakor, életének 18-ik évében, hosszas szenvedés után történt gyászos elhunytát. A megboldogult drága halott földi maradványai ugyane hó 21-én d. u. 3 órakor fognak az ev. ref. egyház szertartása után az olasz-i temetőbe örök nyugalomra tétetni. Mely végtisztességtételre az elhunyt rokonai, barátai és ismerősei tisztelettel meghívhatnak. Nagyvárad, 1900, június 20. Béke hamvaira!

A kínai háboru.

Bécs, június 21. (Saját tud. táv.) A Pol. Cor. jelentése szerint a takui erődök támadásakor megsebesült idegen tiszteket és katonákat, a kiknek száma körülbelül 100, egy japán gőzös a saioi japán tengerészeti depotba vitte, a hol a hatóságok és a japán Vörös-Kereszt-Egyesület gondoskodik ápolásukról.

Páris, jun. 21. (Saj. tud. táv.) A mongcezi francia konzul Francois júnanfui francia konzultól e hó 16-án kelt táviratot kapott, a mely szerint a konzult és a francia alattvalókat, mikor e hó 10-én Júnanfut elhagyták, megtámadták és visszatérésre kényszerítették, egész málhájukat elrabolták és a miszsió házaikat és a vasuti állomást fölgyújtották, csak a konzul háza maradt épen, a hol a konzul összegyűjtötte honfitársait. Ott aztán fegyvereikkel védekeztek, mignem 48 óra múlva a mandarinok intézkedéseket tettek. A konzul azt követelte tőlük, hogy őt és honfitársait biztos kísérettel a határra vigyék. A távirat hozzáteszi, hogy a francia kor-

mánynak erélyesen kell követelnie a a francia alattvalók kiszabadítását, mert a kínaiak fogva tartják őket. Az indoknai csapatoknak azonban nem szabad a határon átlépniök. A francziák most mind jól vannak.

London, jun. 21. (Saját tud. távir.) A reggeli lapok egy sanghaji táviratot közölnek, a mely szerint a Seymour tengernagy parancsnoksága alatt álló nemzetközi sereg fáradalmas menet után, a mely alatt ismételen harciba keveredett a kínaiakkal, vasárnap délután Pekingbe érkezett.

Kronstadt, jun. 21. (Saj. tud. távir.) Ma itt a hatóságok képviselői jelenlétében a Takunál elesett katonákért gyászmisét és a hajóraj győzelmeért hálaimeit mondtak.

London, június 11. (Saj. tud. táv.) A Daily Express értesülése szerint a kínai császár halálánál a **főszakács volt az összesküvők eszköze: a császár ételére a főszakács mérget kevert,** a mely hosszas kinlódás után halálát okozta.

Jokohama, június 21. (Saj. tud. táv.) Ide az a hír érkezett, hogy *Seymour* angol tengernagyot **előnyomulása közben megölték.**

London, június 21. (Saj. tud. táv.) A Daily Express Sanghaiból ma érkezett távirata azt a szenzációs hírt hozta, hogy *Tuan* herceg főudvarmester a *pekingi császári palotát felgyújtotta, a császárt és a császárnét meggyilkolta, azután pedig öngyilkos lett.*

Páris, június 21. (Saj. tud. táv.) *Declasse* ma sürgőnyt kapott a pekingi francia követtől, melyben értesíti, hogy a *követségnek semmi baja sincsen.* *Francois* juennanfi konzul is jelenti, hogy a hatóságok felelősségök tudatára ébrednek s nemsokára elutazhatik.

London, június 21. (Saj. tud. táv.) A Sanghaiból érkezett távirat szerint a sanghaji japán konzul jelenti, hogy *Seymour* tengernagy *Fekingbe érkezett.*

Háromezer munkás kenyér nélkül.

— A gépgyári munkások sztrájkja. —

A bérharcz, a mely a magyar kir. államvasutak munkásai közt kitört, immár valóságos kenyérharczvá lett. Ma már úgy alakult a helyzet, hogy háromezer munkás kenyér nélkül áll.

Kérvényöket meg sem hallgatta az igazgatóság, hanem egy alantos közege által adta tudtul Vajkay igazgató a munkás küldöttségnek, hogy nem akar velük többé szóba állani s hogy valamennyien el vannak bocsátva.

A munkások azonban az igazgató kijelentését nem vették tudomásul s egyenesen a X. ker. előjáróság mint iparhatósághoz fordultak azt kérték fel ügyük támogatására. Az iparhatóság részletesen kihallgatta a panaszos munkásküldöttséget, jóakaratu pártfogásába vette az elbocsátottaknak kijelentett munkásokat s érdekekben már ma reggel 9 órára tárgyalást tűzött ki, a melyre meghívta a munkásküldöttséget és az állami gépgyár igazgatóságát is.

A tárgyalás tehát most már megindult.

Az a hír, mintha a munkások öt tagu küldöttséget meneszteltek volna Hegedüs minisz-

terhez — nem felel meg a valóságnak, mert a munkások csak az esetben fordulnak a miniszterhez, ha a közbeeső forumoknál ügyük nem nyerne elintéztést.

A magyar állami gépgyár igazgatósága tegnap tudomására hozta a munkásoknak azt is, hogy szombaton valamennyi munkással le fog számolni, s a kik aznap nem jelentkeznének a munkakönyv és pénz átvétele végett, azoknak a munkakönyveit hétfőn átküldik a X. kerületi előjárósághoz s az fogja a munkásoknak kézbesíteni.

A magyar állami gépgyárban az üzemet tegnap este teljesen beszüntették. Mintegy kétszáz a gazdasági osztályhoz tartozó munkás tegnap még munkához fogott a gyárban. E miatt a sztrájkoló munkások között ennél fogva nagy volt az izgatottság. A bizottság látva a munkások izgatott hangulatát, a X. kerületi kapitánysághoz fordult, hogy intézkedjék az iránt, hogy az állami gépgyárban ne bocsássonak be munkásokat, különben azok személybiztonságáért nem vállalhat felelősséget. A kapitányság erre rögtön megtette az intézkedést, minek következtében az igazgatóság még tegnap este fél 6 órakor elbocsátotta az összes munkásokat és az üzemet minden osztályban bizonytalan időre beszüntette.

Igazságszolgáltatás.

A szatmári testvérgyilkosság.

A szatmári testvérgyilkosság iratait Czorda Bódog kuriai másodelnök, a büntető osztály vezetője, ma Székács Ferencz bírónak, az első büntető tanács kiváló tagjának osztotta ki. A borzalmas bűnügyet, miután Székács nem tagja a két hónapig működő szüneti tanácsnak, a legjobb esetben is csak szeptember havában veszi tárgyalás alá a legfelsőbb bíróság.

Gyilkos cseléd.

A budapesti eszűtőbiróság ma tárgyalta Kotas Zsófia 37 éves cselédleány bűnügyét, aki ez év márczius 28-ra virradó éjjelen rémes kegyetlenséggel meggyilkolta és kirabolta szolgálatadónőjét, egy nyomorék, beteges öreg asszonyt Benkner Lipótnét, született Braun Juliát.

Benknerné a Váci-körút 35. számú ház III. emeletén lakott. Három szobás udvari lakást bérelt s az egyik szobát Politzer Samu magánhivatalnoknak adta bérbe. Kotas Zsófia, aki 4 éven keresztül szolgált az urától különválva élő asszonyt, nagyon jól tudta, hogy Benknernének van egy kevés megtakarított pénze, amelyet mindénáron meg akart szerezni. Márczius hó 27-én Benknerné két narancsot adott cselédjének vacsorára, aki e miatt össze is vezett vele. A rövid szóharcz után mindketten nyugalomra tértek. Éjfél tájban, mikor már Benknerné mélyen aludt, Kotas Zsófia odalopódzott ágyához s a nyomorék asszonyt fojtogatni kezdte. Küzdelemre került a két nő között a sor. A védekező Benknerné kiugrott az ágyból s menekülni akart. A sötétségben azonban megbotlott s elesett. A cseléd erre rátérdelt s egy zsinnyel, amelyet készen tartott magánál, megfojtotta. A halottat azután levetkőztette, tiszta inget adott rá, beczipelte a másik szobába. Itt az ajtó mögé fektette s a zsinny végét a kilincsrefűzte, hogy úgy tűnjék fel, mintha Benknerné öngyilkosságot követett volna el.

A rémes tett elkövetése után *Kotas* Zsófia, a gyilkos cselédleány lefeküdt s nyugodtan aludta át az éjszakát, közvetlenül a holttest mellett. Reggel korán aztán a fosztogatáshoz kezdett. Kikutatta a szekrényeket, kiforgatta az áldozat ruháinak zsebeit, s ami értékest talált azokban, magához vette s szalmazsákjába rejtette el. A rablott értékek azonban csekélyek voltak. Az egyik szoknya zsebben 5 frtot talált. Ezt a

pénzt aznap kapta foglalólul egyik szobaurától Benknerné. A szekrényekből egy órát, egy melltit s 3 db aranygyűrűt rabolt el. Mikor a kutatást elvégezte, leült levelet írni a megölt asszony nevében. Ebben a levélben Benknerné bucsuzik el az élettől s azt mondja, hogy azért hal meg, mert szoba ura, Politzer mást szeret.

A furfangos cseléd leány ezzel a levéllel a gyanut akarta magáról végképpen elhárítani s úgy akarta a dolgot feltüntetni, mintha Benknerné öngyilkosságot követett volna el.

Mikor a fosztogatással és levélírással elkészült, már öreg reggel lett. Kotas Zsófia bement nagy lélekszakadva a mi rosszat sem sejtő Politzer Samu szobájába s kétségbeesett hangon tudatta ezzel, hogy nem tudja hová lett az éjjel asszonya.

A szobaur erre a cseléddel azonnal keresésére indult. Nem kellett sokáig kutatniok, mert az egyik üres szobában az ajtó mellett ráakadtak holttestére. Ott feküdt az áldozat a küszöbön tiszta fehér ingben s az első tekintet mindjárt elárulta, hogy nem természetes halállal mult ki az élők sorából.

A megindult bűnvizsgálat mindjárt Kotas Zsófia cselédleányt vette gyanuba, aki többszöri kihallgatás után végre is felhagyott makacs tagadásával s magába szállva bevallotta kegyetlen tettét.

A befejezett vizsgálat után a rablógyilkos cselédleányt gyilkosság és rablás bűntette miatt vádolta meg a budapesti kir. ügyészség s a bűnügy letárgyalását az esküdtbíróóság elé utalta.

A tárgyaláson — a mely előreláthatólag két napot vesz igénybe, — Zsitvay Leó elnököl. A vádhatóságot dr. Sélley Barnabás kir. ügyész képviseli, vádlottat a hivatalból kirendelt dr. Darvai Fülöp ügyvéd védi.

A nagy érdeklődés mellett tárgyalat bűnpör tárgyalásának azon részét, a melyben a bűnös leány a meggyilkolás részleteit mondja el, a következőkben adjuk:

- Elnök: Mikor feküdt le az asszonya?
— 7 óra tájban.
— Nyitva volt az ajtó?
— Igen, láttam mikor lefeküdt.
— Mit csinált maga akkor?
— Az ágyam szélén ültem s gondolkodtam, hogy megtámadjam-e?
— Mit tett előzőleg, mielőtt bement Braun Juliához?
— Egy spárgát kerestem.
— Hol találta ezt a madzagot?
— Az előszobában.
— Miféle madzag volt az?
— Czukorspárga volt.
— Ezzel a spárgával mit csinált azután?
— A kezemben tartva, bementem a szobába.
— Hány órákor volt ez?
— Ugy $\frac{1}{2}$ 8 óra tájban.
— Talán később is lehetett?
— Megengedem.
— Mit csinált aztán?
— Odamentem az ágyhoz s megfogtam a nyakát.
— Nem szólt hozzá semmit sem.
— Nem.
— Milyen asszony volt az Braun Julia.
— Pupos, sánta asszony.
— Megaztán öreg is volt már, 55 éves.
— Igen.
— Mikor megfogta a nyakát nem szólt semmit se magához?
— Nem. Csak kettőt sikoltott.
— Nem látta, kivetette a nyelvét.
— De igen, de azt én visszatoltam mert befogtam a száját.
— Nem védekezett? Nem rugdalózkodott, nem kapálózkodott.
— Azt nem tudom.
— Ő ingben volt ugy-e bár?
— Igen.
— Összeszakadt az az ing?
— Igen.
— Lássá ez azt mutatja, hogy erős küzdelmet folytatott, s e közben esett le az ágyról is.
— Mikor a földön feküdt Braun Julia nem nézte meg él-e még. Nem tartotta-e kezét a szája elé, vajjon lélegzik-e még?
— Nem.

— Hát aztán mit csinált vele?
 — Odahuztam az ajtóhoz.
 — Miért kötötte ekkor a zsinéget a nyakára?
 — Az Isten akkor már elvette az eszemet, nem tudtam mit cselekszem.
 — Meg is mosta maga, hogy eltüntesse a vérnyomokat!
 — Nem.
 — Itt van ez a zsinég, mutassa meg, hogyan fogta s hajtotta hurokba azt?
 A vádlott megmutatja.
 — Mikor a hullát elhelyezte esti 9 óra tájban ön aludni ment.
 — Igen.
 — Mennyire van az a cselédszoba, ahol Braun Julia ágya volt, attól az ajtótól, ahova vonszolta.
 — Mintegy 8 lépésnyire.
 — Hogy tudta rá adni az inget, amelyet a szekrényből keresett ki.
 — A fejét ölbe fogva huztam fel rá.
 — Nem irtózott a holttestől.
 — Igen, de nem tudtam aludni s felkeltem.
 — Mit csinált akkor.
 — Tanakodtam a felett, mit csináltam.
 — S mire határozta el magát.
 — Hogy veszek egy néhány drb. ékszer a kaszniból.
 — Furcsa megbánás, a helyett, hogy magába szállott volna, még lopott is. Honnan vette ki az ékszer?
 — A kaszniból.
 — Tudta azt, hogy az ékszer hol van?
 — Nem tudtam, csak akkor láttam, mikor az inget kivettem.
 — Mit talált ott a kaszniban?
 — Órát és brost, még 3 drb. gyűrűt.
 — Hát még hol keresett ékszer vagy pénzt?
 — Máshol nem.
 — Dehogyan is nem. Gondolkodjék csak.
 — Az öt forintot a ruhából vettem ki még este.
 — Mikor?
 — Mikor a szobában feküdt, akkor vettem ki a szoknyája zsebéből.
 — A zsinég még akkor a nyakán volt?
 — Igen.
 — Nem volt véres a maga a keze?
 — De igen, mikor a száját befogtam a véres habtól véres lett a kezem.
 — Melyik keze?
 — A jobb kezem.
 — Itt ez az ötös (felmutatja az elnök a bűnjelt) ez is véres lett, amint megfogta?
 — Meglehet.
 — Mit mondott Politzer, mikor a holttestet megtalálta?
 — Menjek el a testvérehez Braun Juliánna, s értesítsem a haláláról.
 — El is ment?
 — Igen. S megmondtam, hogy Braun Julia meghalt.
 — Emlékszik arra, hogy egy levelet is találtak a lakásban.
 — Igen.
 — Ki írta azt?
 — Én.
 — Na hát olvassa fel.
 — Nem tudom elolvasni.
 Elnök erre átadja dr. Sántha bírónak felolvasás végett.
 Ezen levélben Braun Julia bucsuzik az élettől Pollitzer hűtlensége miatt. A levél így végződik:
 »Pollitzer fizess ki Zsófit, a cselédet, mert az szegény árva lány.«
 — Mikor írta ezt a levelet.
 — Esti 6 óra tájban.
 Ezután még néhány levéltörvényt olvasatott fel az elnök, melyeket mind Kotasz Zsófi írt Benkerné nevében.
 A tárgyalást ma folytatják.

TANUGY.

Óvodai ünnepély Tegnap délután 3 órakor volt a várad-velencei városilag segélyezett magán jellegű óvoda ünnepélye. 112

gyermeknek. **Böszörményi Géza** bizottsági elnök, Ritoók Zsigmondné, Winkler Lajosné óvodabizottsági tagok; Patakiné Réz Erzsébet, Rézné Eizele Etelka, özv. Morgenstein Albertné, Urbán Mariska óvónők, Rátkay József közs. isk. igazgató s a szülők jelenlétében folyt le a szép ünnepély. Az óvoda bizottság meggyőződött, hogy itt az óvoda céljának megfelelően működik. A bizottság elnöke **Böszörményi Géza** méltán dicsérte meg az óvónőt, **Bás Vilmát**.

Évzáró vizsga. A **községi polgári-fü** iskolában, jun. 18-án és következő napjain tartották meg az évzáró vizsgákat. Első napon **Molnár Imre dr.** azután **Száhlender Károly**, **Bozóky Béla**, **Hlatky Endre** és az utolsó napon ismét **Molnár Imre dr.** elnökölt a vizsgán. A bemutatott eredmény, mind a **hét** osztályban **teljesen kielégítette** az iskolaszék küldöttait, kik a vizsga után ki is fejezték elismerésüket. Különösen **Molnár Imre** elnök nyilatkozott hosszabb beszédben, a teljes sikerről, melyet örömmel tapasztalt. Megdicsérte a tanulókat szorgalmuk és derekas előhaladásukért; szívükre fektette, a polgári iskolában négy éven át nyert hazafias érzés ápolását és buzdította őket Isten-félő, munkás, becsületes életre. A tanári karra — az iskolaszék nevében — legteljesebb elismerését és köszönetét fejezte ki lankadatlan, buzgó és sikeres működésükért. A lelkes záróbeszéd mély hatással volt úgy a jelen volt szülőkre, mint a tanári karra és a tanulókra.

SZINHÁZ.

Nyáray Antal szerződése. Hire járt, hogy **Nyáray Antal**, a kit Somogyi Károly, a nagyváradi Szigligeti Színház igazgatója is szerződött tagjával, a Magyar Színházhoz szerződött. E közlésünk folytán Somogyi Károly igazgató elküldötte Hoványi Géza drnak **Nyáray Antal** levelét, melyben **Nyáray** kijelenti, hogy a Magyar Színházhoz csak a jövő év virágva-árnapjától szólítja szerződés, addig a nagyváradi színház kötelékébe tartozik.

REGÉNY-CSARNOK.

Nem bánta meg.

Írta: Stella.

11.
 — Azt mondják, azért van ilyen rossz színben.
 — Ugyan kérem, beteg vagyok, azt érzem és már alig várom az esküvőt, hogy szabadságoltassam magam néhány hétre.
 — Sötétben? — hangzott a belépő **Bartáné** hangja — nem is rossz.
 — Az esküvő idejét szeretnők megítározni — felelt a tanár figyelmen kívül hagyva a megjegyzést — s jó, hogy nagyságos asszony jött.
 — De én nem tudok sötétben határozni semmit.
 Meggyújtották a lámpát, körül ülték a kályhát és tanácskoztak. **Bartáné** igen jó kedvű volt s csakhamar a jegyeseket is magával ragadta. Hosszu tanácskozás után három hétben állapodtak meg, annyi idő elég lesz a szabadságoltatás kieszközölésére.
 Tehát három hét múlva — mondta a férfi mikor tizenegy óra felé haza ballagott — három hét elég idő eltemetni a multat, a mely még el sem mult, hiszen még jelen. Csak most látta, mennyire szerette azt az asszonyt, az az érzelem, melyet eleinte csak szeszélynek hitt, milyen erős gyökeret vert szívébe. Pedig ennek meg kell lenni, meg, Annát nem hagyja cserben, inkább meghal.

Anna meg boldog volt, azzal az ügyes hazugsággal milyen lendületet adott az ügyének, három hét múlva az övé lesz elvitáztatlanul. A milyen gyorsan telt az idő a leánynál,

oly hosszúnak tűnt az fel Fodornak. Most már nem aludt, nem evett, szenvedet testileg mint lelkileg.

— Csak el innen — mondta az orvos — a levegő változás meggyógyít mindent. Különben komolyan aggódott miatta, ismerte egész családját, melyben a melanchólia öröklött baj. Figyelmeztette erre a mennyaszonyt ki vállalkozot rá, hogy erélyes kézzel lát a gyógyításhoz.

Az esküvőt a vőlegény határozott kívánságára egész csendben tartották meg s a legközelebbi vonat el is utaztak. Fodor egyik rokonánál töltöttek két hónapot egész csendben teljesen elvonultságban. A jó falusi levegő, a sok járás-kelés a szabadban, aztán a környezet igen jó hatással voltak a feszült idegekre, no meg az Anna társasága, gyöngéd gondoskodása csakhamar teljesen vissza adták a ifju férj előbbi ruganyosságát jó hangulatát. Itt kezdte csupán megismerni azt a nőt, ki ellen annyit s oly sokáig küzdött s kit most meglegedésel, jó eső megnyugvással nevezett magáénak. A **Bartáné** képe lassankint elmosódott emlékéből, az az, hogy minden különösebb felindulás nélkül tudta maga elé idézni. Szinte hálával gondolt rá, neki köszönhető ezt a nyugodt, kényelmes, boldog családi életet melyet, mint remélte, az Anna oldalán eltölteni fog.

A szabadság letelt, haza kellett menni s munkához fogni, megerősödve testben és lélekben érkeztek H-be. Fodor legelőször is ifj. **Bartával** találkozott.

— No nem bánta meg? — kérde a kölcsönös üdvözlések után, — hogy akkor csaknem fegyveres erővel kényszeríttem eljegyezni magát Annával?

— Nem, hálás leszek önnek érte egész életemen át.

Anna meg ezeket írta egy távollevő barát-nőjének:

Férjem szép, fiatal, művelt ember, a város valósággal körülrajongja, szép társadalmi állása van, én csunya, vén, szegény vagyok, az egyedüli, amit nyújthatok néki, szerelmem, hű, igaz, forró szerelmem, a mit ő teljes mértékben, viszonz. Érted ezt és érted a férfiakat, a kik egy csinos arczocskát többre becsülnék a világ valamennyi lelki kincsénél? No, de nincs szabály kivétel nélkül, ő hál' Isten ezek közé tartozik.

(Vége.)

TAVIRATOK.

Muravjev halála.

Pétervár, június 21. (Saj. tud. táv.)
 Muravjev gróf külügyminiszter ma reggel hirtelen meghalt. Az egész itteni diplomáciai testületet mélyen érintette a nem várt s éppen azért annál mélyebben érzett csapás, mely ennek a kiváló politikusnak a halála által nemcsak Oroszországot, hanem az egész művelt világot ért. Nagy terve, a világbéke megvalósítása, a hágai kongresszus csekély eredményeivé zsugorodott ugyan össze, de a felszínre vetett eszme ezzel nem temetődött el. Az ő hatalmas befolyása érvényesült Oroszországnak az utóbbi években követett s határozottan békés irányu politikájában is s mikor a diplomácia gyászborultan áll a külügyminiszter ravatala előtt, lehet, hogy oka van nemcsak egy miniszter, hanem a világbékét gyászolni.

Az amerikai republikánus párt.

Filadelfia, június 20. Itt a republikánus pártnak már röviden jelentett határozata azt mondja, hogy a védővám és a monometallizmus emelte az ország jólétét. A republikánus párt mindenkor híve volt a monometallizmusnak és erélyesen ellene fog szegülni a szabad és korlátlan ezüstpénzverésnek és nem fog tűrni ilyen irányu rendszabályt, hacsak a világ legkiválóbb

kereskedő nemzeti nem támogatják. A határozat azután áruuzsorával vádolja a szindikátusokat, a melyek a kereskedelmet korlátozzák, a termelést megszorítják és az árakon önkényesen uralkodnak. Az ilyen visszaélések megakadályozására törvényeket kell hozni. A párt azután a kölcsönösség mellett foglal állást és azt kívánja, hogy még jobban korlátozzák azoknak az idegeneknek a bevándorlását, akik azért jönnek Amerikába, hogy az amerikai munkásoknak konkurencziát csináljanak. A határozat szükségesnek tartja tranzocéáni csatornák építését, a melyeknek az Egyesült-Államok védelme, tulajdonjoga és kizárólagos igazgatása alatt kellene állniok. Dicsérettel emeli ki a határozat, hogy Mac Kinley elnök kezdeményezésére az Egyesült-Államok megóvták Amerika érdekét az által, hogy Amerika a legfontosabb szigetet és a legjobb kikötőt kapa, továbbá hogy Amerika Hawaii annektálta és végül, hogy Amerika az angol-búr háboruban följánlotta jó szolgálatait. A határozat megemlékezik a Monroe-elvről is és azt mondja, hogy a kormány folytatnia kell azt a politikát, hogy nem avatkozik bele európai viszályokba. Mindazáltal óhajtja az amerikai nép, hogy Anglia és a dél-afrikai köztársaságok mihamarabb találjanak tisztességes módot a háboru befejezésére. Végül helyesli a párt Mac Kinley magatartását a Fülöp-szigetek ügyében és ígéreteit Kuba függetlensége és autonómiája tekintetében. A határozatot a republikánus párt képviselői közfelkiáltással fogadták el.

A délafrikai háboru.

Lourenzo-Marquez, június 20. (Reuter). Loosberg amerikai százados, aki a búr tüzér-ségnél szolgált, ideérkezett és azt jelenti, hogy Transzvál lövészergyára Ladysmithben van De Wett tábornoknak állítólag 6000 embere van Oranjoban és Botharak 2500 embere Traszválnban. Azonkívül 1500 ember kisebb csapatokra van bocsátva.

London, június 21. (Saját tud. távirata). A Daily Telegraphnak jelentik Pretóriából 17-iki kelettel: Ez idő szerint az angolok és Botha tábornok csapatai között, bár nem formálisan, öt napos fegyverszünet van, de hir szerint Roberts lord e hét leteltével erőlyesen fog fellépni.

Finnország eloroszosítása.

Helsingfors, jun. 20. (Saj. tud. táv.) A lapok azt a hirt regisztrálják, hogy most végre fogják hajtani azt a régi tervet, hogy az orosz nyelvet nagyobb mértékben alkalmazzák Finnországban, mint eddig. E szerint a szenátus földmívelésügyi osztálya július 1-étől kezdve a monarkiahoz intézett minden beadványát orosz nyelven fogja benyújtani és nem, mint eddig, az ország nyelvén hozzá-mellékelte orosz fordítással. 1903-tól kezdve a közigazgatás főnöke a szenátussal orosz nyelven fog levelezni. 1905-től kezdve az orosz nyelv a szenátus hivatalos jegyzőkönyvi nyelve lesz. A finn miniszter-államtitkári hivatalban az orosz nyelvet azonnal kötelezővé teszik e hivatal minden írásbeli munkájára nézve. A szenátus igazságügyi osztályát és a bíróságokat ezek az intézkedések nem érintik. Ugyancsak a lapok közlése szerint egy csári rendelet, a melyet azonban még nem hoztak nyilvánosságra, az országgyűlés megkerülésével közigazgatási uton bizonyos korlátozásokat léptet életbe a gyülekezési jogra nézve.

A francia mérnökök bankettje.

London, június 21. (Saját tud. távirata). A francia polgári mérnökegyesület tegnap este a magyar, osztrák, német és angol mérnökök

tiszteletére lakomát adott, a melyen Loubet elnökre és az említett államok uralkodóira mondtak pohárköszöntőket.

A vetések Oroszországban.

Péttervár, jun. 21. (Saját tud. távirata.) Az őszi vetések állása május végén Oroszország legnagyobb részében kedvező volt. A középső kerületekben jó volt a vetések állása, a déli és észak-nyugati kerületekben meglehetősen kedvező és a dél-nyugati kerületekben alacsony. A tavaszi vetés szintén kedvezően áll. Oroszország déli részében és Lengyelország egyes részeiben azonban csak meglehetősen kedvező dél-nyugaton pedig silány. A legutóbbi esőzések következtében javultak a vetések az ország déli és dél-nyugati részében.

Rekvium Joinville-ért.

Euxinograd, jun. 20. Joinville hercegért, a ki nagybátyja volt Ferdinánd fejedelemnek, a várnai katolikus templomban ünnepies rekvium volt, a melyen jelen volt a fejedelem, a belügyminiszter, a hadügyminiszter, a konzuláris testület, a helyőrség tisztikara és nagy számu közönség. A fejedelem három heti udvari gyászt rendelt el.

Nagy arany mennyiség.

New-York, jun. 20. Az Augusta Victoria gőzös holnap 500,000 dollár értékű aranyat vesz föl Hamburg számára és a La Champagne gőzös 600,000 dollár értékű aranyat Páris számára.

KÖZGAZDASÁG.

Reich Jenő és Társa

Tőzsde jelentése.

— A Tiszántul eredeti távirata. —

Értéktőzsde.

	Budapest, június 21.	
Osztrák hitel	701.—	—
Magyar hitel	720 50	—
Allamvasut	673 50	—
Rimamurányi	562 20	—
Magyar jelzálog	447.—	—
Salgótarjáni	—	—
Wagon-kölcsön	—	—

Határidők.

	Budapest, június 21.	
Buza októberre	8.05	—
Buza júniusra	—	—

Uj tengeri	5.70
Rozs okt.	6.99
Zab okt.	5.28
Káposzta, repce, aug.	—

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1900. június 21-én.

Magyar aranyjáradék 4%	96.25
Magyar koronajáradék	91.—
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4,1/2%	100 60
Magyarvasuti kölcsön ezüstben 2 1/2%	99.60
Magyar keletvasuti államkötvény 1876-ból	97.50
Magyar földterhermentesítési kötvény 4%	91.60
Italmérségi jog megváltási kötvény	98.16
Horvát-szlavón földterhermentesítési kötvény	92.50
Magyar nyereséj-sorsjegy-kölcsön	158.50
Tiszaszabályozás és szegedi sorsjegyek kölcsön	138.50
Osztrák járadék papirban	97.65
Osztrák járadék ezüstben	97.50
Osztrák járadék aranyban	96.50
Osztrák korona járadék	97.—
Osztrák államsorsjegyek	134.50
Osztrák magyar bankrészevény	17.45
Magyar hitelbankrészevény	718.—
Osztrák hitelintézet részevény	696.50
Párisi vista	96.35
20 frankos arany (Napoleon'd'or)	19.31
Németbirodalmi márka	118.60
London vista	242.20
20 márkás arany	28.72

A szerkesztőúrtól felcélva:

Dr. VUCSKICS GYULA.

2589 - 1900 T. sz.

Árverési hirdetményi kivonat.

A belényesi kir. Járásbíróóság mint tkv. hatóság közhírré teszi, hogy **Thury Ignác** végrehajthatónak, **Todorán Ádám** és **Todorán Miklós** végrehajtást szenvedők elleni 51 kor. 72 fill. tőke követelés és jár. iránti végrehajtási ügyében a vaskóhi kir. járásbíróóság területén levő **Kerpenyet községében** fekvő a kerpenyeti 5 sz. tkv-ben. Al. 12—22 rsz. a. foglalt ingatlanokra az árverést 706 kor. ezennel megállapított kikiáltási árban elrendelte és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az 1900. évi július hó 6 napján d. e. 10 órakor **Kerpenyet község házárdól megtartandó nyilvános árverésen** a megállapított kikiáltási áron alul is eladatni fognak. Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlan becsárának 10 %-át vagyis 70 kor. 60 fillért készpénzben, vagy az 1881: LX. t. cz. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november 1-én 3333 sz. a. kelt I. M. rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez leteni, avagy az 1881: LX. 170 §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Belényes, 1900. évi május hó 5 napján a kir. jbróság tkv. hatóságánál.

Petrovits Ferencz,
kir. albiró.

FÜRDŐI MENETREND.

Érvényes 1900. május 1-től.

Nagyvárad—Püspök-fürdő—Félix-fürdő.

	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.
Nagyvárad ind.	—	780	950	—	†	—	435	—	858	†
Vásártér >	545	722	946	*1133	105	235	427	638	850	1118
V.-Velence >	602	740	1000	1149	120	301	445	655	915	1135
Rontó † >	616	754	1014	1203	133	314	459	708	929	1150
Püspök-fürdő >	621	759	1019	1208	138	319	464	713	934	1155
Félix-fürdő érk.	635	817	1037	1220	151	332	477	727	951	1209

Félix-fürdő—Püspök-fürdő—Nagyvárad.

	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	
Félix-fürdő ind.	637	820	940	1042	*1221	152	335	524	781	849	953	1215
Püspök-fürdő >	623	838	—	1100	1232	203	377	541	743	—	939	—
Rontó >	642	842	916	1104	1236	207	351	545	748	856	1000	1220
V.-Velence >	702	856	930	1117	1249	220	406	600	801	910	1014	1226
Vásártér érk.	717	911	945	1131	104	232	421	615	816	925	1029	1231
Nagyvárad >	—	905	941	1127	—	†	—	608	—	919	1025	†

A *-gal jelölt csak vasár- és ünnepnap közlekedik.

Ezen vonat †) csak szükség szerint, mint különmenet fog közlekedni.

Nyomatott a Szent László-nyomdában Nagyváradon.